De Hervormer.

Officieel Orgaan van de Nederduitsch
Hervormde Kerk in Afrika.

Hoofdredakteur:
Prof. Dr. S. P. ENGELBRECHT,
164 Lisdogan Avenue,
PRETORIA.

Intekenprijs:—
7/6 per jaargang,
vooruitbetaalbaar.

Verschijnt op de 8ste en 23ste van
iedere maand.

Alle abonnementsgelden te zenden aan
aan
de Heer H. J. L. TH. ROORDA,
P.K. Bus 444, Johannesburg.

No. 10. PRETORIA, 8 JANUARIE 1929. JAARGANG XX.

INHOUD.

Blz.

De Hervormer 145
Offisieel 147
Overdenking 149
Kerkelike Berichten 150
Overal Over 152
Die Huwelik 153
Boekbespreking 155
Ds. Spoelstra en de Hervormde Kerk 155

De Hervormer.

8 Januarie 1929.

Die Nuwe Jaar.

By die intrede van die Nuwe jaar denk ons weer aan die woorde van die Psalmis: wij vliegen daar heen. Ons besef weer die kortheid en die broosheid van die lewe, en vraag ons angstig af: wat sal hierdie jaar ons oplewer! Maar tog verdwyn die angs, wanneer ons die oge ophef naar die berge, waar onse hulp vandaan kom. In die verlede het God ons bewaar, en Hy sal ons ook in die komende tye nie verlaat nie. Als ons die jaar, wat agter ons lê, beskou, dan sien ons weer tal van gebeurtenisse, wat van Gods liefde getuig. Ons merk hoe Sy hand oor ons uitgestrek was, hoe Hy aanwesig was, terwyl ons dit nie geweet het nie! Ook onse kerk het veel stof tot dankbaarheid. In die eerste plek denk ons aan die groot fees wat ons op 8 Augustus kon vier, waar ons vooral gedenk het hoe dat God in vyf en sewentg jaar die Hervormde Kerk in ons land bewaar het, en haar temidde van allerlei gevare en storme nog staande gehou het. Ons bid almal vir die vrede van Jeruzalem, vir die groei van onse kerk, en ons geloof, dat die Hervormde Kerk ook nog haar eie roeping het om in ons volkslewe te vervul. Daarom mag ons nie uit die oog verloor nie, dat die Hervormde Kerk alleen sal staande bly, als sy aan daardie roeping beantwoord, als sy in die grote bestaande geestelike node en behoeftes voorsien. Ons sluit ons aan by die tradiesies van die verlede, en ons is daar met reg trots op, dat die ou Hollandse gees van die Voorvadere, waarmee ons volk in die verlede besiel was, en wat ons volk b.v. van die ander blanke ras in Suid Afrika onderskei het, by ons baie sterk gevind word. Ons kerk is nog altyd die kerk waar die gees van die Hollandse Hervormde Kerk gevind word. Ons kerk is nie vervorm deur die Neo-Calvinisme van Dr. Kuyper nie, en ook nie deur die Engelse Methodisme nie. Ons kerk is met reg afkerig van 'n Protestantse skolastiek en van 'n siekelike gevoel leer, en dit is wat haar van andere kerkelike strominge in Suid Afrika onderskei, en wat maak, dat sy nog altyd in die geestelike behoefte van duisende kan voorsien. Dog ons moet hieraan trou bly, ons moet als enige bron van geestelike lafenis wys op Gods woord als die wegwyser tot God. Dit gaat nie oor allerhande teorieë aangaande die skrif nie, maar oor die skrif self; ons moet in die allereerste plek nie allerhande teorieë oor Christus besit nie, maar Hem self. Dit maak die verantwoordelikheid van die kerk des te groter, en ons moet weet, dat daar in onse dage, viral onder die opkomende geslag, duisende is wat dors naar die geestelike watere, en wat wag om gelaaf te word. Hulle is nie gedien met allerhande teorieë oor dit en oor dat in die eerste plek, maar hulle wil Jesus sien, en die kerk moet hulle by Jesus breng. Ons hoop dat viral die Kommissie vir die Jeug met alle moeite sal probeer om die jongmense te nader, en om wenke aan die hand te gee, hoe om die opkomende geslag, en viral ook die studerende jeug, geestelik te versorg, want die Kommissie is ook aangestel om in hierdie vraagstuk aan die hele kerk leiding te gee. Die Kommissie vir die Jeug moet nie net Sondagskoolroosters opstel nie, maar die vraagstuk van die bearbeiding van die jeug bestudeer. Die kerk wag op hulle leiding, en virwag daar veel van, ook in hierdie jaar.

Daar is 'n ander saak, waar ons graag vir hierdie jaar die aandag van die lesers voor wil vra. Ons denk aan die Volksraadsverkiesings, wat oor enige maande weer sal plaas vind. Ons volk is in twee groot politieke kampe verdeel, en ons laat dit in die midde of dit wenselik of verkeerd is. Die politieke verdeling is daar. Ons doen 'n beroep op alger, om tog toe te sien, dat daar geen verbittering by die verkiesinge sal wees nie, laat ons alger mekaar se gevoelens respekteer. Laat ons nie denk nie, dat al die goeie mense tot die party behoort waar ons toe behoor, dit sy Nat. of S.A.P. en die slegtes weer tot die teenparty. Laat daar geen bitterheid met die verkiesinge wees nie, en laat die kristelike liefde viral nie versteur word nie.

'n Bly Vooruitsig.

In De Kerkbode van 12 Desember j.l. word in die Transvaalse Byvoegsel, wat onder redaksie van Ds. Nicol staat, meegedeel, dat die Ned. Herv. of Geref. Kerk deur haar Sinodale Kommissie nou eindelik bepaal het, welke verhouding hulle graag teenoor die Hervormde Kerk sal wil inneem. Ons is baie bly oor hierdie vooruitsig om tot 'n betere verhouding te kom. Eindelik wil die Verenigde Kerk haar verhouding teenoor die Hervormde Kerk uitspreek! Vanaf 1890 het die Hervormde Kerk herhaaldelik probeer om tot 'n beter verstandhouding te kom, maar die enige offisiele verhouding wat die Verenigde Kerk nog steeds teenoor die Hervormde Kerk uitgespreek het is, dat hulle ons nie wil erken nie, want ons het geen reg van bestaan nie, ons is die ,,dusgenaamde'' Hervormde Kerk. Ons waardeer dit, dat die Verenigde Kerk nou van haar hele tot nou toe nog immer aangenome verhouding wil afsien, haar gedragslyn wil verander, en ons nou ook als 'n susterkerk wil erken.

In die genoemde Transvaalse Byvoegsel van De Kerkbode word by die aanvang gesê ,,dit sou ,,ongepas wees om nou te sinspeel op misbruike, ,,waarteen ons in die verlede met reg gekla het,'' maar tog, niettegenstaande hierdie goeie voorneme om op hierdie stadium nie eers op die misbruike ,,te sinspeel'' nie, word 'n paar regels verder sommige daarvan genoem, en op so 'n wyse dat dit vir die Hervormde Kerk beledigend is. Maar ons wil dit toeskryf aan die onhandigheid van die skrywer van daardie stuk. Als Ds. Nicoll die skrywer is, verwonder ons die onhandigheid nie, want hy het juis in die verlede die groot deel bygedra, wat die verhoudinge tusse die twee kerke nog meer verstoor het. Maar, hoe dit ook sy, ons sal 'n betere verhouding ten seerste toejuig. Waar dit egter nie net die Verenigde Kerk is nie wat in besit is van 'n reeks van griewe, spreek ons die wens uit, dat die onderhoud wat die griewe moet weg ruim, nie skriftelik sal wees nie, maar dat uitloop, en miskien nog meer verwydering veroorsaak.

Die Beroepe van 'n Predikant.

Daar is in die laaste jare 'n euwel aan die opkome in ons kerk, waarop nie alleen gewys moet word nie, maar waarteen met alle nadruk gewaarsku moet word. Ons bedoel die feit, dat 'n kerkeraad in een en die selfde vakature twee tot driekeer agtermekaar dieselfde persoon beroep. Als 'n predikant 'n beroep ontvang en hy leg dit voor Gods aangesig met die smeking om hom tog te antwoord of hy die beroep moet aanneem of bedank, en na 'n ernstige pleiting voor Gods aangesig blyk dit dat die predikant nie die vrymoedigheid het om die beroep aan te neem nie, dan moet die kerkeraad wat beroep het, daar genoege mee neem. Dit is 'n belediging vir 'n predikant, wanneer dieselfde kerkeraad hom twee keer agtermekaar beroep, want daarmee gee die kerkeraad te kenne, dat die predikant deur ligsinnigheid nie genoeg die vorige beroep oorweeg het nie, en daar nie 'n saak des gebeds van gemaak het nie. Bowedien, dit is 'n versoeke van God, als Hy geantwoord het aan die predikant, dat dit nie Sy wil is om die predikant naar die roepende Gemeente te stuur nie, en die kerkeraad beroep hom weer, en dwing hom dus om, net soals Bileam, die saak nog weer voor God aangesig te lê, en te vra of hy nie sal gaan nie. Dit is God versoek. Dit sou jammer wees als die kerkerade deur hulle verkeerde houding die Algemene Kerkvergadering sou moet verplig om dit deur 'n wetsartiekel te verbied, om nie die selfde predikant twee keer agter mekaar te beroep nie. So 'n wetsartiekel sou vir onse kerkerade geen eer wees nie, want dit sou alleen daarvan getuig, dat die kerkerade onse predikante óf van ligsinnigheid beskuldig, óf self nie erns maak met die gebed nie, en daar nie veel waarde aan heg nie. Als 'n predikant so ligsinnig is, dat hy in die tyd waarin hy onder beroep staan, geen erns daarvan sou maak nie, moet dit juis 'n rede wees vir die kerkeraad om hom nie weer te beroep nie.

Bowedien is daar 'n ander kant van die saak. Als 'n predikant vir die twede of derde keer agtermekaar in dieselfde vakature beroep word, sal hy dan ook tog bedank als hy tenminste self aan die gebed geloof. Die kerkeraad hou dan daardeur net die vervulling van die vakature op, en is self die oorsaak dat die herderloosheid voort duur, en gee daardeur geen uitvoering aan die opdrag van die gemeente, om die vakature op te vul. Ons wil die kerkerade tog waarsku om in die toekoms die euwel te vermy van tweekeer agtermekaar die selfde predikant te beroep.

T.U.K.

Nou dat daar weer 'n nuwe jaar begin het, en die matriekulasie eksamens virby is, sal menige ouer vra, waar moet ek my kind heen stuur vir sy verdere studie. Ons wil die hoop uitspreek, dat deur iedere Hervormde ouer aan die T.U.K. te Pretoria die voorkeur gegee sal word. Die onderwys is daar nie alleen baie degelik nie, maar dit is ons plig om die inrigting te steun, omdat ons daar gelegenheid vind om onse predikante te laat oplei, wat veel vir die kerk beteken. Nadere inligtinge kan by die Registrateur, T.U.K., Pretoria, ontvang word. Sie ook die advertensie in ons Kerk Almanak.

◆

OFFISIEEL.

Ring van Lydenburg.

Die eerste vergadering van die Ring Lydenburg sal D.V. gehou word op Maandag, 8 April 1929, om 10 uur v.m. en volgende dae in die Kerkgebou te Middelburg, Tvl.

Die Kerkrade word versoek die name van hulle afgevaardigdes dadelik na hulle verkiesing op te stuur aan die Skrieba van die Gemeente Middelburg, Tvl. met die byvoeging of hulle Maandagmore, 8 April kom of Saterdag, 6 April en of vir losies gesorg moet word. Die Gemeente Middelburg hoop 6 en 7 April Nagmaal te vier.

Die afgevaardigdes word herinner, dat hulle behoor saam te bring hulle geloofsbrief, die kasboek en notuleboek, die kopie van doopregister en lidmateregister en die jaarverslag van die Gemeente.

Beskrywingspunte moet gestuur word aan die Skrieba van die Gemeente Middelburg, Tvl.

Die Ringspredikante word verwag om met die Nagmaal te Middelburg behulpsaam te wees.

Die Ring Lydenburg bestaan uit die volgende 12 Gemeentes, nl. Middelburg, Lydenburg, Trichardtsfontein, Erasmus, Roossenekal, Piet Retief, Ermelo, Chrissiemeer, Bethal, Witbank, Dullstroom en Nebo.

Namens die Kerkraad van Middelburg, Tvl.
A. J. PRETORIUS, Skrieba.
Adres: P.K. Middelburg, Tvl.

Ring van Standerton.

Die eerste vergadering van die Ring van Standerton sal D.V. plaas vind op 13 Maart 1929 en volgende dae, in die Kerkgebou te Germiston. Die name van die afgevaardigdes moet so gou mogelik gestuur word aan Mnr. P. Bouwer, 15 Oosthuizenstraat, Germiston.

Beskrywingspunte ens. moet gestuur word aan Ds. T. Dreyer, Paarlstraat, Standerton, nie later als 28 Februarie 1929.

A. OOSTHUIZEN,
Namens die Kerkeraad van Germiston.

Ring van Rustenburg.

Die eerste vergadering van die Ring van Rustenburg sal, so die Here wil, gehou word te Pietersburg op Maandag, 15 April 1929, om 10 v.m. Die afgevaardigdes se name moet so vroeg mogelik gestuur word aan die predikant van Pietersburg.

Die afgevaardigdes moet meebring: die Kasboek en Notule-boeke van die gemeentes, afskrifte van die doop- en lidmaat-registers van 1928, die jaarverslage en hulle geloofsbriewe.

Die predikante van die Ring word verwag teenwoordig en behulpsaam te wees by die Nagmaalsviering van die gemeente op 13 en 14 April.

Namens die Kerkraad van Pietersburg.
H. P. WOLMARANS,
Herv. Pastorie,
Pietersburg.
12/12/28.

Kort verslag van het onderhoud van een deputatie van vertegenwoordigers van de Nederduitsche Hervormde Kerk van Afrika en van den Raad en den Senaat van de Transvaal Universiteits Kollege met ZHE. Dr. D. F. Malan, Minister van Onderwijs, op 25 October 1927 te Pretoria.

De deputatie, die aan den Minister werd voorgesteld door Dr. H. D. van Broekhuizen, L.V. als vertegenwoordiger van den Raad van de T.U.K. bestond uit de predikanten, Di. van Belkum, J. G. M. Dreyer, L. E. Brandt, de Professoren J. H. Greyvenstein, S. P. Engelbrecht en B. Gemser, de Ouderlingen J. H. Vorster en J. P. Prinsloo van de Nederduitsche Hervormde Kerk en de leden van den Volksraad Gen. J. J. Pienaar en H. Oost en Dr. P. E. du Toit, Rector van de T.U.K.

Ds. Brandt opende de bespreking door te zeggen, dat er overal in het land onrust veroorzaakt was door het rapport van de Universiteits Commissie en het gerucht, dat de Minister van plan was, uitvoering te geven aan de aanbeveling van die Commissie om de Theologische Faculteit aan de T.U.K. af te schaffen.

Hij wees er op, dat een gevoel van onrust en onzekerheid nadelig moet werken op den arbeid van de professoren en studenten en dat de Kerk gaarne van den Minister de verzekering zou willen hebben dat hij geen uitvoering zou geven aan de gevreesde aanbeveling.

De aanbeveling was gedaan zonder voorafgaand onderzoek naar de verhouding van de kerk tot de T.U.K. en zonder raadpleging van de betrokken lichamen.

De verhouding van de kerk tot de T.U.K. is nu zoo, dat de kerk jaarlijks £1,100 bijdraagt tot de fondsen van de Universiteit terwijl de gehele onkosten aan de Theologische Faculteit verbonden ongeveer £3,000 bedragen. De kerk betaalt dus ongeveer een derde deel. Wat betreft de lessen die gegeven worden door de Professoren is de verhouding zoo, dat Dr. Greyvenstein 3 lezingen per week geeft die bepaald kerkelijk genoemd kunnen worden, n.l. Dogmatiek, Leer van de belijdenissen en Praktische Theologie tegenover 8 uur algemeen wetenschappelijke vakken, n.l. Christelijke Ethiek, Encyclopaedie van de Theologische wetenschappen, Nieuwe Testamentische Theologie, Exegese Nieuwe Testament, Nieuwe Testamentische en Oud Christelijke Literatuur. Dr. Engelbrecht geeft elf uur algemeen Wetenschappelijke vakken, n.l. Algemeene Kerkgeschiedenis, Geschiedenis van de Christelijke Philosophie en Algemeen Kerkrecht. Dr. Gemser geeft 15 uur Hebreeuwsch, Assyrisch en verwante oude Semitische talen, Exegese Oude Testament en Oud Testamentische Theologie. Prof. Macmillen geeft 5 uur Philisophie van den Godsdienst, Vergelijkende Godsdienstgeschiedenis en Psychologie van den Godsdienst. Al de vakken van Drs. Engelbrecht, Gemser en Macmillan kunnen niet anders dan tot de algemeen wetenschappelijke vakken gerekend worden. De verhouding van kerkelijke of sectarische tot algemeen wetenschappelijke vakken is dus bijna een tot vijftien.

Het bijwonen van de studie aan de Theologische Feculteit is dan ook niet beperkt tot de leden van de Nederduitsche Hervormde Kerk, er zijn ook studenten, die tot andere kerken behoren en de studie staat open voor iedereen. De Kollege gelden der studenten bedragen ook een vrij aanzienlijke som, n.l. ongeveer £500 per jaar.

Verder werd gewezen op den verheffenden en kultureelen invloed, die van de studie der Theologie uitgaat niet alleen op de andere studenten, maar op het geheele land.

Van het begin af was het beginsel van de Nederduitsche Hervormde Kerk geweest, dat haar aanstaande predikanten aan een Universiteit moesten opgeleid worden en toen in 1916 de gelegenheid daartoe geopend werd, is daarvan gebruik gemaakt en is Dr. Greyvenstein in 1917 door de kerk benoemd tot Hoogleeraar in de Theologie aan de T.U.K. Andere kerkgenootschappen hebben ook de gelegenheid gehad om hun professoren te benoemen, maar hebben daarvan geen gebruik gemaakt.

In de bespreking is er uitdrukkelijk op gewezen, dat de eerste besprekingen over de oprichting van een Theologische Faculteit niet van de kerk, maar van den Raad van de T.U.K. zijn uitgegaan, n.l. door een brief van Dr. Engelenburg, die namens den Raad van de T.U.K. de Nederduitsche Hervormde Kerk genaderd heeft om medewerking te verzoeken voor het oprichten van een Theologische Faculteit. Er is toen een bijeenkomst gehouden, waar niet alleen de Ned. Hervormde Kerk, maar verschillende kerken, zooals de Vereenigde Kerk en de Engelsche Kerken vertegenwoordigd waren. De zelfde gelegenheid is toen aan allen geboden, doch alleen de Ned. Hervormde Kerk heeft daarvan gebruik gemaakt.

Nadruk werd gelegd op het feit, dat in Europa de Theologie de moeder van alle andere wetenschappen geweest is en de Universiteiten, die alle eerst na de Hervorming gesticht zijn, en niet door de Roomsche Kerk van dien tijd, begonnen zijn met de studie van de Theologie. Daarom werd aan den Minister, die zelf Doctor in de Theologie is, herinnerd, dat indien er eenige faculteit is, die moet gerekend worden tot de Universiteit te behooren, het zeker de Theologie is. Gewezen werd ook op de Vrije Universiteit te Amsterdam, die eerst na 1880 gesticht is en die ook van het begin af de Theologie als haar allereerste faculteit gehad heeft.

ZHE. Dr. Malan antwoordde door te wijzen op het feit, dat in de laatste jaren de uitgaven voor onderwijs en voornamelijk voor Hooger Onderwijs elk jaar toegenomen zijn en dat hij zich voor den Volksraad moest verantwoorden en moest kunnen aanwijzen, dat die uitgaven gerechtvaardigd waren en tegelijk had moeten beloven zooveel mogelijk te zullen bezuinigen. Daarom had hij een commissie van bezigheids mannen benoemd om rapport uit te brengen over de administratie van de Universiteiten en alle onderdeelen van het hooger onderwijs.

Hij geloofde niets te zullen afbreken, als hij niet iets beters daarvoor in de plaats kon zetten en geen verandering te zullen maken zonder raad te plegen ook met de Nederduitsche Hervormde Kerk. Hij had plan een Universiteits conferentie bijeen te roepen om de aanbevelingen van zijn commissie te bespreken en zou ook later een conferentie met de kerken beleggen.

Als zijn ideaal noemde de Minister, dat aan de Universiteit door den Staat voorziening gemaakt zou worden voor de studie van de algemeen wetenschappelijke vakken van de Theologie en dat door de kerken voorzien zou worden in de studie van hun speciale sectarische vakken door hun eigen studenten. Hij meende, dat het niet op den weg van den Staat lag om predikanten op te leiden voor al de verschillende kerken, die er in het land mochten zijn.

Na ZHE. den Minister bedankt te hebben voor zijn onderhoud en ontvangst en de toezegging door hem gedaan, verliet de deputastie de ontvangstkamer.

Opgesteld door mij op 1 December 1928 te Vereeniging,

L. E. BRANDT,
Voorz. Algemene Kerkvergadering.

OVERDENKING.

Oor die Gebed.

Is dit nodig om te bid? Dit lyk byna iets sondigs te wees om met hierdie onheilige vraag die heilige onderwerp te begin.

Dat ek nou tog die vraag stel kom hiervan dat die vraag deur baie mense gedoen word; as dit nie openlik is nie, dan tog in stilte. Miskien is hy ook in u hart opgekom. "Ag, waarom moet 'n mens nog bid? Wat help dit?" So vraag die een en 'n ander: As ek hard werk vir my brood, my inspan, 'n ieder mens geef wat hom toekom, waarom is dit dan nodig om as 'n guns te vrae wat ek verdien as 'n reg? Nee, dis nie nodig om te bid nie. En nog 'n derde praat: As dit waar is dat die Here alles weet, alles bestuur na Sy onveranderlike raad, dan is dit 'n heeltemal oorbodig ding om te bid.

Wat sal nou ons antwoord wees op hierdie vrae? U sê: dit help nie om te bid nie; dis vir niet. Jakobus antwoord in sy brief: "ek wil dit glo: u bid en u ontvang nie omdat u kwalik bid." "Kwalik bid." Dis wanneer 'n mens bid in 'n verkeerde stemming. Wanner hy bid in 'n verkeerde gees; waarby hom dit nie te doen is nie om die wil van God, maar om sy eie wil deur te dryf. Dan is dit nie: "Here, mag U wil tog geskied," maar: "Heer sorg dat my wil geskied." Mag 'n mens sê dat hy bid wanner hy kwalik bid?

Nou ons antwoord op die twede vraag: Hoekom moet ek as 'n guns vra, wat ek verdien as 'n reg? Ons antwoord sal wees: Wat is daar wat u nie ontvang het nie? Die lus om te arbeid, die krag om te arbeid, die gawe en talente waaroor u beskik, u gesondheid—is dit nie alles gawe van God nie? Mag dit dan 'n oorsaak wees om nie te bid nie of nie te dank nie? Waarop kan 'n mens hom beroem? Alle roem is uitgesluit. As u wil roem, roem in God!

En eindelik die derde vra: As die Here alles van te vore weet, is die gebed nie meer nodig nie. Hierop sal dit ons antwoord wees: Die Here Jesus het gesê: U Vader weet wat u nodig het eer u vir Hom bid. Hy het nie gesê: dis nie nodig om te bid nie, want u Vader het dit lankal geweet wat u nodig het. Nee, omdat en ondanks die wysheid van bowe alles bepaal en alles beskik, sal u vir Hom bid. Dis net soos met 'n aardse vader wat wil hê dat sy kind hom vertrou, alles aan hom toe-

---

1) Dit bedoel 'n inleiding te wees vir 'n reeks Oordenkinge oor die Onse Vader, wat ek my voorgeneem het om te skryf.

vertrou en in alle dinge vir Hom kom vra om raad. En as 'n kind dit nie doen nie, dan misken sy sy vader. "Hij wil gebeden zijn."

Nou kom ons tot die vraag: Wat is dit om te bid? Maar dan beantwoord ons eers die vraag: Wat beteken dit nie? Hoe moet ons nie bid nie? Ons moenie bid nie op die manier van die Fariseërs en Skrifgeleerdes nie.

Hul bid "met 'n omhaal van woorde en om van die emnse gesien te word." Jezus sê hulle het hul loon weg; dit beteken, hul het die loon al. Hul het nie nodig om dit van die Here te verwag nie. God sien by hul nie leë hande nie, wat Hy sal wil en kan vol maak, want hul draë in die hande die loon van die mense: eer en aansien. Op 'n andere plek sê Jesus: "hoe kan u glo, u wat die ere van elkaar aanneem, maar nie soek die eer van God nie." Die Heiland het altyd so baie eenvoudig, want so baie eerlik en waaragtig gebid. Ieder woord van Hom het sy bisondere nadruk, sy bisondere klank. Ieder woord van sy lippe is 'n gedagte van sy hart, uit die diepte opgewel van sy innerlik lewe. Maar as 'n mens bid met 'n omhaal van woorde, dan sal hy nie kan vind die regte, onmiddelike weg na die hart van die Vader nie. Dis 'n teken van onopregheid. Dis óók 'n kwalik gebed. Eenvoud is die kenmerk van wat waaragtig is en eerlik is. En so 'n eenvoudige gebed is 'n gebed wat vanself welluidend is en aangenaam vir God. Nee, geen omhaal van woorde nie—of bid met die doel om deur mense opgemerk en bewonder te word nie. Nie op die hoeke van die strate of pleine om in die oog te val nie. Nee, as u bid gaan in u binnekamer en u Vader, wat in die verborgene sien, sal u dit in die openbaar terugbetaal.

Ons moenie masjienaal bid nie. 'n Mens is nie 'n masjiene nie en die gebed is nie 'n fabrikaat nie. Dis nie 'n dood ding nie, maar 'n lewendig ding. Die Boediste het hulle molentjies voorsien van vaandeltjies. Ieder vaandeltjie is 'n gebed. En nou het hulle die gebedmolentjie maar net deur die wind aan die gang te sit om te bid. Die Roomse het hulle gebedkranse, (rosekranse noem hul dit). Ieder balletjie wat hul verder skuif is 'n gebed. Nou is ons nie Boediste en nie Roomse nie, maar tog bestaan ook vir ons die groot gevaar om masjienaal te bid: dan as ons woorde sê sonder inhoud, as ons gedagtes gee, maar sonder dat hulle uitdrukking is van ons siele lewe. 'n Gebed waar ons hart, ons self nie in leef nie is 'n kwalik gebed, is nie wêrd 'n gebed genoem te word nie. En het ons nie baie keer in hierdie opsig gesondig nie? Die gewoonte gebede is onmisbaar, maar in hul skuil die gevaar wat ek genoem het. Dis die gevaar dat 'n mooie, uitnemende gewoonte uitslyt, krag en inhoud, kleur en warmte verlies sodat niks meer oorbly as 'n sleur wat niks beteken nie. So moet, so mag ons nie bid nie.

Wat is nou die ware gebed?

Ek dink aan Hanna, waar sy in die tempel haar siel uitgegiet het vir die Here. Ja, dan bid 'n mens wanneer hy sy siel uitgiet, sy binnenste heeltemal uitstort vir God. Die uitstorting beteken ook dat 'n mens in waaragtig gesprek is met sy God. En dus nie alleen so, dat die mens wat bid, altyd self aan die woord is nie, maar dat hy ook wil luister, met heel sy siel wil luister na wat God vir hom wil sê. As die siele luister, gaan vir hom oop die geskiedenis en die heerlikheid en die troos en die vrede en die krag van die wereld, van God. Dan as hy luister hoor die siel die eie taal van God. Maar ons dink dat ons genoeg gedoen het as ons klaar het met óns gepraat teen die Here! O, dat ons nooit vergeet nie dat 'n mens dan waarlik bid as hy in stilte wag op die Here om vir Hom te luister. In die stil gesuis, in die stilte wat suis soos 'n sagte koelte oor die berg Horab verneem Elia die stemme van God.

Om waarlik te bid het ons nie baie woorde of geleerdheid nodig nie. Die volmaakte gebed wat ons almal ken het maar min woorde; is, sonder om geleerdheid te vertoon, openbaring van 'n rykdom van gedagtes; is dieper as die diepste see. Die volmaakte gebed klim bô die sterre, hoog tot God self en is tog binne die bereik van ieder mens: dis die gebed wat begin met die wonder-stille woorde: Onse Vader, wat in die hemel is.

G. E. ALERS.

KERKELIKE BERICHTEN.

Beroepen: Ds. J. J. Kuhn naar Germiston.

Aangenomen: Ds. P. J. J. Venter naar Johannesburg.

Ventersdorp, die a.s. Nagmaalsviering sal wees op die derde Sondag in Januarie.

Die Tien Gebooie, Onse Vader en Geloofs Artiekels in Afrikaans. Die nuwe uitgawe van die Tien Gebooie, Onse Vader en die Geloofsartiekels soals vasgestel op die jongste vergadering van die Bybelvertalers is nou apart in pamfletvorm gratis te kry. Sluit alleen posgeld in—1d. vir een eksemplaar, 2d. tot ses en 3d. tot twaalf eksemplare, en stuur u bestelling aan die Versending afdeling Nasionale Pers, Bus 267, Bloemfontein.

Ou Liedere. In die vorige uitgawe van De Hervormer het ek gevra aan ons lesers om tog afskrifte te stuur van ou liedere wat die vorige geslagte gesing het, en waarvan verskillendes in Suid Afrika ontstaan het. Br. J. H. Labuschagne van Durban het ons so'n ou lied gestuur, waarvoor ons hom hartelik dank. Als daar meer lesers is wat die selfde wil doen, sal ons bly wees.

S. P. ENGELBRECHT.

◆

KLERKSDORP, 7 Oktober 1928.

Die Wel. Eerw. Heer
Ds. PETER WILLIAM ENNIS,
Herder en Leraar van die Nederduitsch
Hervormde Gemeente van Klerksdorp.

Wel. Eerw. Heer,

Daar is 'n tyd van kom en daar is 'n tyd van gaan vir die mensekind, dog die mensdom sal aangaan tot die jongste dag, om opbouende en helaas, afbrekende werk voort te sit.

Laaslede September maand, 23 jaar gelede, die dag toe u bevestig werd as leraar en herder van Klerksdorps Ned. Hervormde gemeente, is nog vars in ons geheue, en die vreugde trillings van ons hart, wat daardie dag botoon gevoer het, is weer vandag aktief, omdat ons Hemelse Herder ons 'n man gestuur het soos u om die sorg van sy kudde waar te neem. 'n Man van wie met opregtheid kan gesê word: "Zie 'n Israeliet in wien geen bedrog is." Nooit in al u dienstyd was daar 'n dag van dwarstrek tussen u en die kerkraad of gemeente. Die grootste harmonie van samewerking het altyd geheers, wat te danke was aan u voorbeeldige lewe, nederige houding en vaderlike vermanings, wat die agting en respek afgedwing het van die hele gemeente in besonder en van elkeen met wie u in aanraking gekom het in die algemeen.

Drie-en-twintig jaar is verby as 'n skadu, en u is genoodsaak helaas, om weens gebrek aan liggaamskragte, die herderstaf, wat u 42 jaar lank gedra het, tot eer en verheerliking van God en Vader, neer te lê. Hoe groot die smart ook al is om van ons onvergeetlike en dierbare herder afskeid te neem, sal ons die droefheid geduldig dra, en met Job sê: "Wat God doen is welgedaan."

Dierbare vader, hoe graag ons u nog langer wou gehou het as ons herder, gun ons u en u gade, wie u altyd so getrou bygestaan het in u moeilik en edel werk, die rus. U het 'n edel werk verrig en die voetspore wat u nalaat is navolgenswaardig, waarna u kinders en nakomelinge met trotsheid kan terug sien, as hulle die alombekende en beminde naam van "Ennis" waardig wil wees.

By al ons droefheid, is dit nog 'n voorreg dat u ons nie vir goed gaan verlaat nie, maar hier in ons midde bly woon; en mag ons die hoop uitspreek dat, alhoewel aan die aand van u lewe, u en u gade nog lang gespaar sal bly, om die gemeente van Klerksdorp by te staan met vaderlike vermanings, en as die uur slaan, dat u moet vertrek na die vaderland, die Herder van Hemel en aarde u kan toeroep: "Kom gy getroue dienskneg, beërf die Koninkryk van die Hemel wat vir u weggelê is, voor die grondlegging van die wereld."

Vaarwel geliefde vader en moeder, ons gebede sal u altyd dra voor die troon van God's genade; en mag God's seen op u rus en Jesus liefdevolle arms u omhels en versterk totdat u die donker kille doodsvallei veilig deur is en die poorte van die Hemel ingaan.

Namens die Ned. Herv. Gemeente en Kerkraad van Klerksdorp,

NICO J. CAMPHER, Ouderling, Skriba, Kassier.

Ouderlinge:
M. J. de Kock.
J. J. L. Terblanche.
J. P. Jooste.
S. I. van Vuren.
L. P. J. Koekemoer.
J. P. van der Merwe.
P. F. Visser.
G. J. Pieterse
J. J. Janse van Rensburg.
P. J. Pinaar.
J. R. Rossouw.
J. S. Swanepoel.

Diakene:
F. G. Freislich.
J. P. Roodt.
J. J. v. d. Berg.
J. M. Joubert.
H. J. Venter.
J. F. van Antwerp.
R. M. Esterhuizen.
J. G. Fourie.
S. F. Marais.
D. J. Jacobs.
P. H. Myburgh.
H. Harmzen.
O. C. van Vuren.

◆

Krugersdorp, 12 en 13 Januarie, Nagmaal.

Standerton, 12 en 13 Januarie, Nagmaal.

Eendracht, 19 en 20 Januarie, Nagmaal.

Durban. Op 1 en 2 Desember het die gemeente Durban Nagmaal gevier. Ons konsulent Ds. T. F. J. Dreyer het die dienste gelei. Sy Eerw. het veral die Kerkeraadslede op hulle pligte gewys en hulle aangemoedig om getrou, gereeld en eensgesind hulle werk te doen. Die opkoms was by al die dienste oor die algemeen goed. Die preke was ernstig en boeiend. By die geleentheid het vyf dooplede belydenis van geloof afgelê en is een kind gedoop.

J. H. LABUSCHAGNE, Skrieba.

Shabanie, Rhodesia. Op die 24, 25 en 26ste November het die gemeente van Shabanie die voorreg gehad om Ds. P. W. Ennis in haar midde te hê, en Nagmaal te vier. Die kerkviering was baie aangenaam. Dit was vir die gemeente swaar om weer van sy Eerw. afskeid te neem. Mag God hom veilig tuis gebring het.

Ouderling H. A. VENTER.

Dullstroom. Op de laatste Zondag in November hadden wij hier Nachtmaalsviering; de opkomst was zwak.

Deze kerkviering, was door de droogte een maand later als eerst bepaald, maar daar de droogte nog steeds aan hield, was het voor zeer vele bezwaarlijk om kerk toe te komen.

Onze consulent Ds. Vermooten was voor die diensten van Pretoria overgekomen en de gemeente heeft weer in ruime maten kunnen genieten, van de Evangelie prediking hunner consulent. Zonder vruchten kan zoo'n prediking niet zijn.

Zaterdag avond brak een hevige storm met een geweldige regen boven ons dorpje los. Bijna al de tenten op het kerkplein lagen plat, en bijna al het kooigoed enz. was in een oogenblik waternat, en met meeste breekgoed was gebroken.

Jammer dat de vrouw van onze ouderling D. Wolmarans bezeerd is; door het omwaaien harer tent, zij is nog niet in staat te loopen.

Daar de opkomst niet was, wat zij moest zijn, is bepaald, dat op de eerst volgende kerkviering, over het be-

roepen eener predikant definitief besloten zal worden, welke kerkviering D.V. zal gehouden worden de laatste Zondag in Januari 1929.

Wederom heeft onze gemeente een verlies te betreuren; voor enkele maanden was het onze geliefde Leeraar Ds. Joh. Dreyer en diens echtgenoote en nu onze kassierdiaken en zijne vrouw onze orgeliste.

Niemand is onmisbaar, maar het verlies van onze kassier-diaken, zal zeker lang, zeer lang gevoeld worden.

Het was voor Ds. Vermooten als predikant van Pretoria en consulent van Dullstroom eene moeielijke taak namens kerkeraad en gemeente van Dullstroom afskeid te nemen van broeder en zuster Janson, daar hij in zijn hart blij was voor zijne eigene gemeente en toch voelde spreker, wat Dullstroom verliest bij het heengaan van hem, die zoo trouw, en zoo vele jaren, de gemeente gediend heeft.

De bede vervat in Ps. 134 vers 3 door de gemeente staande de vertrekkende kassier-diaken en orgeliste toegezongen, is zeker door menigeen oprecht gemeend mede gezongen.

DR. A. KUYPER EN DE KERK.

Dit is merkwaardig hoedat soms ook onder ons allerlei denkbeelden verkondigd worden, die helemaal in strijd zijn met het wezen en karakter onzer kerk, en waartegen de hele geschiedenis onzer kerk getuigt. Als wij dit zeggen, dan hebben wij vooral het oog op het kerkontbindend beginsel van de autonomie van de plaatselike Gemeente. De kerk in Holland heeft dit beginsel van af de dagen van de Kerk Hervorming tot nu toe nooit gehuldigd, zoals iedereen weet, die meer dan oppervlakkig met de Nederlandse kerkgeschiedenis bekend is. Ook de Gereformeerde Kerk in ons Vaderland heeft in vroegere dagen nooit van de antonomie van de plaatselike Gemeente gesproken. En toch, in Holland en in Zuid Afrika wordt dit denkbeeld tegenwoordig op de tehologiese markt gebracht, als een van de kenmerken van de zuivere Gereformeerde gezindheid. Ook dit is een bewijs hoe tegenwoordig met de term ,,Gereformeerd'' geschermd word, en hoe het dienen moet als 'n strijdleuze die in de grond van de zaak aan de beginselen van de kerkhervormers vreemd is. Maar het kan ook niet anders, want wat tegenwoordig ,,Geregormeerd'' heet is niets anders dan ,,Kuyperiaans,'' terwijl dit Kuyperiaanse een nieuwe richting is van de tweede helft der negentiende eeuw, en die op sommige kardinale punten geheel afwijkt van de beginselen van de Kerkhervormers. Dit is ons een rede te meer, om niet ,,Gereformeerd'' te willen heten. Dezer dagen is het ons weer opgevallen in een artiekel van de Hervormde predikant, Ds. C. A. Lingbeek, in ,,De Gereformeerde Kerk,'' het weekblad van de Confessionele Vereniging in Holland, dat beslist Hervormd wil zijn.

In genoemd blad schrijft Ds. Lingbeek over de ongereformeerdheid van Dr. Kuyper o.a. het volgende dat wij hier overnemen, met de herinnering dat met ,,Ons Vaderland'' natuurlik Nederland bedoeld wordt, en met ,,Landskerk'' de Ned. Hervormde Kerk:

Openlijk sprak Dr. Kuyper het uit in het eerste begin van zijn optreden onder ons volk, dat de beginselen der Engelsche Independenten hem meer konden bekoren dan de Gereformeerde beginselen, zooals die in ons vaderland steeds hadden gegolden.

Nu had het verschil tusschen de oude Gereformeerden en de Engelsche Independenten voornamelik over twee punten geloopen.

1e. Over de verhouding tusschen de plaatselijke gemeenten onderling. De Gereformeerden wilden éene Landskerk; de Independenten enkel plaatselijke gemeenten, slechts door een lossen en geheel vrijwilligen band aan elkaar verbonden.

2e. Over de verhouding van Staat en Kerk. De Gereformeerden wilden, dat de Overheid de ware Kerk zou erkennen en steunen; de Independenten wilden, dat de Overheid in de questies van de verschillende kerken zich niet zou mengen; sommigen gingen zelfs zoo ver om te leeren, dat de Overheid niets met God en godsdienst had te maken.

Nu gaf Dr. Kuyper in het begin van zijn optreden met ronde woorden aan het Independentische standpunt de voorkeur boven het Calvinistische.

Hij bleef zich wel Calvinist noemen, maar zei dan, dat het Independentisme een hoogere ontwikkeling was van het oude Calvinisme, welk laatste eigenlijk Roomsch zou zijn geweest.

(Dit alles kan de lezer vinden in Dr. Kuypers interessante en van veel geleerdheid getuigende brochure: ,,Het Calvinisme oorsprong en waarborg onzer Constitutieneele vrijheden.'')

Later, over zijn ongereformeerde beginselen geinterpelleerd, werd Dr. Kuyper wel veel omzichtiger in zijn uitlatingen en wij mogen er bijvoegen: ook veel duisterder, zoodat het veel moeilijker werd hem van ketterij openlijk te overtuigen, maar hij bleef toch in beginsel tot het einde toe, in leer en practijk beide Independent.

Met name bleef hij dat, wat betreft de verhouding van Staat en Kerk.

Bij de revolutionaire Grondwet legde hij zich neer, niet noodgedwongen, maar omdat hij den ouden band tusschen den Staat en den Godsdienst en de Kerk niet meer wenschte; eigenlijk gelooven wij: omdat hij geen kans zag om van de oude beginselen nog iets te maken en ook in de practijk er succes mee te behalen.

Diensvolgens verwierp Dr. Kuyper artikel 36 van de Ned. Geloofsbelijdenis.

En liet hij de openbare school los, haar en een groot deel van ons volk daarmee prijs gevende aan het ongeloof.

En liet hij de landsuniversiteiten los. Een Christen mocht er zelfs niet meer voor bidden, (zoo hoorden wij hem eenmaal zeggen) dan alleen, dat ze mochten te niet gaan.

En liet hij ook de oude Nationale Kerk los.

't Was duidelijk: Dr. Kuyper aanvaardde den godsdienstloozen Staat, die de Kerk alleen nog ,,beschermde,'' maar zich met ware of valsche belijdenis niet inliet. En zijn eenig pogen werd om van de omstandigheid, dat volgens het tegenwoordig regeeringsstelsel die Staat zelf geen beginsel heeft, maar de meerderheid naar hare beginselen den Staat regeert, gebruik te maken om, met behulp van bondgenooten, naar de meerderheid te streven en om dan, in het wettelijk neutrale land, zoo veel doenlijk, te regeeren naar de wenschen dier meerderheid. Als een soort van politieke sluikhandel!

Dr. Hoedemaker zei er eens van: Kuyper meende den duivel te slim af te zullen zijn, door naar revolutionaire beginselen Christelijk te regeeren.

* * *

Ik moet er niet treurig om zijn, dat ik op zoo menig Waarom het Omdat niet kan vinden. Maar ik moet in het vaste geloof mij verblijden, dat God een Omdat heeft voor ieder **Waarom.**

DIE HUWELIK.

Deur Dr. T. de Witt Talmage.

Vertaal en verwerk deur Ds. Joh. Dreyer.

DIE KEUSE VAN 'N MAN.

,,De Heere geve u dat gij rust vindt, een iegelik in haars mans huis.''—Ruth 1 vers 9.

Ek prys die groot getal vrouens, wat liewer ongetroud gebly het, en wat vir hulself gesê het: ,,Liewer geen keus, dan 'n slegte keus!''

Dit is nie omdat hul geen kans gehad het om te trou nie! Ongetwyfeld het hulle dit wel gehad; maar hulle wou doodeenvoudig nie, omdat hulle die mans, wat gevra het om met hulle te trou, nie beskaaf genoeg gevind het nie; in een woord omdat die mans nie was nie, soos hulle gemeen het, dat 'n goeie eggenoot moet wees. En hulle was reg.

Hulle het soveel vrouens gesien, wat getrou het met halwe dwase, met fatsoenlike skelms, of met beginnende dronkaards, of met skitterende nulle, of met mans, wat voor die huwelik 'n engel was en daarna 'n duiwel, dat hulle daarvoor geskrik en gedink het: ,,Daar sal ek voor oppas.'' Hulle het soveel bootjies gesien, wat naar die maalstroom heengetrek en ondergegaan is, dat hulle vol angs 'n ieder haar eie bootjie naar stiller waters gestuur het.

Dis veel beter vir 'n vrou om ongetroud te bly, al word sy ook duisend jaar oud, dan om verbind te word aan een van die mannelike ongelukke, waar die maatskappy vol van is.

Hulle het dit ook nie so sleg nie. Let maar op: onwillekeurig is die beskermheilige in elke famieliekring altyd so 'n vrou, wat ongetroud gebly het. Sy het haar arbeid en haar geluk gevind by die neefs en niggies. Kom sy in 'n huis dan is dit soos die more, en gaan sy weg dan is dit soos die aand.

In my groot famielie van twintig gesinne is tante Phebe so 'n vrou. Paulus het eenkeer 'n brief van introduksie meegegee aan 'n vrou, wat hy ,,Phebe onze zuster'' genoem het, toe sy van Kenchrea naar Rome gereis het. Hy het haar aanbeveel as iemand van groot vriendelikheid en kristelike liefdadigheid, en hy het die hoop uitgespreek, dat sy met alle hoffelikheid sou ontvang word. Ik glo, dat ons tante Phebe naar haar vernoem is.

As daar in een van ons gesinne 'n sieke is, dan is sy daar. Sy waak daar in die nag en gee aan die sieke sy medisyne. Is daar 'n bruilof, dan help sy die bruid aanklee voor die kerk. Is daar 'n kindjie, dan is sy daar om met haar vrolike gesig moeder en kind te help. Is daar 'n gestorwene om te beween, dan is sy daar om te troos. Die kinders storm naar die deur, as sy kom, en tot die kleinste skree: ,,Daar is tante Phebe.'' So hang hulle aan haar, dat sy onder die liefkosende jeug sal beswyk, as die ouers nie tussen beie kom nie,—want sy is nie baie sterk nie, en meer dan een sware siekte het haar reeds geleer om bereid te wees vir die toekomende lewe. Op haar tafeltjie lê altyd: ,,De Rust der Vromen,'' van Baxter, die ,,Morgen- en Avondgedachten'' van Jay, en die ,,Pelgrimsreize'' van Bunyan, en nog meer van die boeke, wat reeds meer as een geslag op hul reis naar die hemel gesterk het, waar hulle reeds ingegaan is.

,,De Witt,'' sê sy eenkeer vir my, ,,tweemaal in my lewe is ek so deur Gods liefde oorstelp, dat ek gedink het, ek sou dit nie oorleef nie. Laat hulle tog nie sê, dat daar geen hemel is nie; ek het dit tweekeer gesien.''

As u wil weet, hoe haar teenwoordigheid 'n angs weggeneem het, 'n las verlig, 'n sorg verminder, of 'n seën gebring in elke huis, vra dit dan maar aan al die Talmage's.

Sy het vroeër nooit sover kon kom om haar ouerlike huis te verlaat nie, totdat die lente van haar lewe omtrent verby was, want sy wou by haar sieke vader bly; maar uit 'n paar verhale, wat ons as jongmense altyd met 'n eienaardige belangstelling hoor vertel het, het ons goed geweet, dat sy geleentheid genoeg gehad het om koningin te wees in 'n gesin, as sy maar net wou, in plaas van die seën te wees van twintig gesinne, soos sy dit nou is.

Sewentig jaar was sy, toe sy in my huis haar laaste besoek gebring het. En toe sy daar te Philadelphia in my kerk sit, toe het ek 'n bietjie gebeef om haar onder my gehoor te sien sit, omdat ek gevoel het, dat ek, wat godsdiens betref, nog maar met die A, B, C besig was, terwyl sy reeds die gehele alfabet geleer het, en reeds vir baie, baie jare die Y en Z gehad het.

Toe sy hierdie lewe vaarwel gesê het vir die ander lewe,—hoe sou in die hemel die vreugdekrete van algar, wat haar hier geken het, weerklink het vanaf die voorpoort tot daar in die agterste banke van die hoogste galerye!

'n Paar dae later sien ek op die kerkhof te Somerville haar rustplek; op die grafsteen staan die woorde, dat sy graag daarop wil hê: ,,Die môre kom.''

Maar het sy nou 'n bepaalde roeping in die wereld gehad?

Seker, netso seker as Carolina Herschel, wat eers die skrywer was van wat haar beroemde broer dikteer, toe sy hulp in sterrekundige berekenings, en toe self die ondekster van nog onbekende sterre, tot sy op agt-en-negentigjarige leeftyd oorlede is, altyd besig met die sterre tot sy hulle nie meer bo maar onder haar sien; netso seker as Florence Nightingale, die verpleegster in die Krimoorlog; of Grace Darling, die dogter van die vuurtoringwagter op Longstone; of Mary Lyon, die lerares aan die Seminarie te Mount Holyoake; of Dorothea Dix, die engel van barmhartigheid vir die kranksinnige; of Mary Shelton, wat blomme en druiwe en ,,eaudecologne'' rondgedeel het in die Weshospitaal; netso seker as duisend ander virname vrouens, wat nooit getrou het nie.

Waardeer al die seën en geluk, wat u het en wat u kan versprei as ongetroude vrou, O my suster ! en dink duisendmaal na, voordat u 'n ander staat verkies, tensy dit 'n verbetering is.

Wees behoedsaam by die keuse van 'n man en bid daar ernstig by.

Soos ek aangetoon het in my vorige preek: hoe nodig is dit vir 'n man om in so 'n kriesis God ernstig om Sy leiding te bid! Maar hoeveel te meer is dit vir u, as vrou, nodig om daarvoor te vra!

Dit is gemakliker vir 'n man om 'n geskikte vrou te vind, dan vir 'n vrou om 'n goeie man te kry.

Dit is met rekenkunde uitgemaak, soos ek dit die vorige keer aangetoon het. Die statistieke toon aan, dat b.v. in Massachusetts en in die Staat New York in Noord Amerika die vrouens by honderde en duisende in die meerderheid is. Ander mense mag hul eie verklaring daarop na hou, hoe dit so kom, maar vir my lyk dit, dat die Here in die hemel die vrou hoër en beter geag het as die man, en dat Hy daarom van die vrouelike geslag meer gemaak het. As mens oordeel naar die volgorde, waarin God na die laere die hoëre geskep het, is dit duidelik, dat die vrou 'n verbeterde ediesie van die man is. Maar hoe dit ook al sy, dit is seker, dat sy, wat 'n man kies, uit 'n kleiner aantal 'n keus moet doen, dan hy, wat 'n vrou kies.

Daarom moet veral 'n goeie vrou toesien, wie sy vir haar lewensgesel gaan neem. Begaan sy hierin 'n fout, dan kan sy dit nie meer goed maak nie.

As 'n man in sy keus gedwaal het, dan kan hy sy aande in die klub gaan deurbring, en in tabaksrook sy smart verdryf; maar die vrou het geen sosieteit en die meeste vrouens sal dit moeilik vind om 'n sigaar gewoon te word.

As 'n vrou in haar huwelik ongelukkig word, dan is daar niks anders dan 'n begrafenis wat haar van die ramp kan onthef nie.

Bid God, dat u bewaar mag word vir 'n misslag wat onherroepelik is en onherstelbaar.

Vermy 'n verbintenis met 'n veragter van die kristelike godsdiens, wat hy verder ook mag of nie mag wees nie.

Ek sê nie, dat hy bepaald 'n gelowige man moet wees nie, want Paulus sê: ,,de ongelowige man is geheiligd door de vrouw''; maar die huwelik met 'n man, wat die kristelike godsdiens haat, sal u ontwyfelbaar 'n lewe vol verdriet en ellende berokken.

Hy sal lag vir u gewoonte om te kniel as u bid. Hy sal sonder eerbied of agting van u Kristus praat. Hy sal soms onwillekeurig, soms opsettelik, die heiligste en die teerste gevoelens van u hart kwes. Hy sal u huis stel onder die vloek van die Here, God Almagtig. En by die gedurige angs en onrus, wat hy by u opwek, sal hy nog dit daarby voeg, dat hy u hoop op die hemel bederf en vernietig, en die huweliksband vir u maak tot 'n ketting, wat u omlaag trek naar die hel.

Als u met so iemand reeds omgang het, dan is u eerste plig die verlowing te verbreek.

Dit kan wees, dat my woord vandag vir u nog juis in tyd kom, om u siel te red.

Vervolgens: trou nie met 'n man van slegte sede nie, met die gedagte dat u hom nog wel beter sal maak.

As hy nou, onder die invloed van die verlowing, sy slegte gewoontes nie opgee nie, dan kan u nie verwag nie, dat hy dit sal doen as hy die prys gewin het.

U sou netso goed 'n viooltjie kan hou voor die toornige gelaat van 'n noorderorkaan, en sê: ,,Ruik dit en bedaar!'' U sou netso goed u bootjie kan aanlê naasaan 'n brandende skip, en dink, dat u op die manier die brand sal blus. U bootjie en die skip, albei, sal straks in vlamme opgaan en wegsink in die diepte.

Die armhuis sou honderd verhale kon doen van vrouens, wat mans getrou het met die gedagte, dat hulle die mans wel beter sou maak.

As 'n man van vyf-en-twintigjarige leeftyd aan drank verslaaf is, dan sal u poging om hom daarvan terug te hou netso wanhopig wees as wanneer u met 'n kruiwa die snel trein wil stuit. Wat u teenwoordig 'n dronkaard noem is geen slagorder van wyn of jenewer, maar van 'n mengsel van allerlei vergiftige namaaksels, wat hul vuur in sy mond en brein onsteek het, en al die trane van 'n wenende vrou kan die vlamme nie blus nie.

In plaas van 'n man te trou om hom beter te maak,—laat homself eers beter word; en gee hom dan bowedien die tyd om te toon, dat sy beterskap blywend is.

Gee hom te verstaan, dat as hy sy slegte gewoonte gedurende twee jaar nie kan laat staan nie,hy dan sonder u sy hele lewe sal moet klaarkom.

Trou ook nie met 'n deur en deur selfsugtige man nie, wat so in homself opgaan, dat daar by hom geen plek is vir 'n ander.

Soms ontmoet ons op ons lewenspad iemand, wat meen, dat hy die hele breedte van die pad nodig het, sodat daar geen ruimte langs hom oorbly vir 'n ander, om langs hom te loop. Hy is nie die een lid van die skêr nie, wat sonder die ander lid inkompleet is, maar hy is 'n beitel, wat bestem is om op sy eentjie sy werk te doen; of hy is 'n vyl, vol ruwe oneffenhede, wat krassend die aanraking met die maatskappy sal ondervind, wat miskien sagter, maar miskien ook harder sal wees dan hyself. Die gemoedstemming van so iemand is 'n lewenslange protes teen die huwelik.

Ander word so in beslag geneem deur hul amb of beroep, is daarmee as 't ware so mee getroud, dat, as hulle nog 'n ander bruid neem, dit as bigamie moet beskou word. Daar is mense wat heeltemal opgaan in hul letterkundige arbeid, soos Chatterton. Hy was op 'n keer besig met 'n opstel oor die burgemeester, maar toe laasgenoemde plotseling oorlede is, was sy opstel daardeur ongeskik vir die pers. Hy het toe die volgende rekening opgemaak: ,,Verloor aan my opstel deur die dood van die burgemeester: een pond, elf sielings en ses pennies. Gewen aan die lykrede en ander lofredene op die gestorwene: vyf pond en vyf sielings.'' Toe stel hy die wins en verliesrekening teenoor mekaar en skryf daaronder: ,,En ek is bly, dat hy dood is, want ek het drie pond, dertien sielings en ses pennies meer daarvoor verdien.'' As 'n man so hopeloos selfsugtig in sy letterkundige arbeid versink is, dan verdien hy om vir ewig 'n selibatêr te wees. Sy boeke en studeerkamer is al geselskap, wat hy wêrd is.

En voorwaar, ettelike van die grootste mans, wat op aarde geleef het, skyn dan ook werkelik 'n afkeer gehad te hê van die huwelik. Cowper, Pope, Newton, Swift, Locke, Walpole, Gibbon, Hume het algar ongetroud gebly. Voor meer as een van hulle sou die huwelik juis goed gewees het.

Die regte soort vrou sou Cowper van sy somberheid genees het, sou Newton meer prakties gemaak het, en sou Locke by sy oormatige arbeid tot 'n ware uitkoms gewees het. 'n Kristelike vrou sou Hume en Gibbon miskien tot die Kristendom bekeer het.

Maar Swift het geen vrou verdien nie. Hy was die man, wat eers die hart van Jane Waring, en toe van Esther Johnson, en ten laaste van ,,Vanessa'' gebreek het. Wie was daar in sy tyd, wat geestiger was as hy? Maar sy geestigheid was nog niks by sy wreedheid nie.

By die moontlikheid van soveel verkeerde stappe, wat u sou kan doen, het ek nie reg nie as ek u aanspoor om die onfeilbare wysheid van God hierin te soek nog vóór u die ,,ja-woord'' gee?

(Word vervolg.)

P.S.—Onder die vele drukfoute, wat daar voorkom in die stukke oor die Huwelik, wens ek net 'n paar storende te korriseer. In die stuk van 8 Nov. oor ,,die keuse van 'n vrou'' staan daar in die eerste kolom op bl. 117 paragraaf 9: ,,en is dit nie onveranderlik nie?'' i.p.v. ,,en is dit nie onverantwoordelik nie?'' Op sieselfde bl. die 2de kolom, die 14de reël van onder af staan daar ,,'n goddelose Loods.'' Lees: ,,'n goddelike Loods.''—Joh. D.

Wij weten van vele dingen niet, hoe 't er mee gaan zal. 't Zij ons een troost, te weten dat God weet, hoe 't er mee gaan moet.

We komen niet van de moeilijkheden die zich op den weg des geloofs voordoen, af, doordat we trachten ze te ontwijken, neen, we moeten ze in Gods kracht overwinnen.

ZIELSVERHEFFING VAN EEN LIJDEN.

God, als Gij mij lijden doet,
Breng dan óók mij in 't gemoed
Christus' geest; dán is het goed.

'k Draag dan alle smarte stil,
Zonder dat ik iets bedil,
Denkend: 't s mijns Vaders wil.

'k Blijf gelooven aan Uw trouw,
Die mij niet bedroeven zou,
Als geen heil lag in mijn rouw.

'k Denk: Alwijs is Gods bestel,
't Zij mij vreugde of smart verzell'.
God, mijn Vader, weeet het wel.

En mijn ziel, aan U gewijd,
Richt in hope 't oog altijd
Naar het Land, waar niemand lijdt.

L.

BOEKBESPREKING.

Ter bespreking ontvangen:

Dr. A. M. Brouwer, Hoogleraar te Utrecht, Wereldeinde en Wereldgericht.

Dr. Anders Nygren, Hoogleraar te Lund, Het Blijvende in het Christendom, uit het Zweeds vertaald.

Beide Uitgaven zijn van de bekende Amsterdamse Uitgever H. J. Paris.

Dr. F. Postma, Hoogleraar te Potchefstroom, Cleopatra, uitgave van J. H. de Bussy.

Later hopen wij op deze boeken terug te komen.

S. P. E.

Ds. SPOELSTRA EN DE HERVORMDE KERK.

Het is niet zonder weerzin dat ik tans de pen opneem, om enige woorden over deze treurige geschiedenis te schrijven. Ds. Spoelstra ligt nu al reeds enige jaren in het graf, en zijn levensweg op aarde was bij uitnemendheid moeite en verdriet. Maar daar er nog altijd mensen gevonden worden, die menen enige waarde te moeten hechten aan zijn polemiese geschriften tegen de Hervormde Kerk, meen ik toch hier enige opmerkingen te moeten maken over de geschriften. Ds. Spoelstra is in 1896 te Pretoria als tweede predikant gekomen van de gekombineerde Gemeenten Pretoria, Middelburg en Standerton. Hij was daartoe uitgezonden door 'n Kommissie in Holland, die zich voor onze kerk interesseerde, en die voor de eerste twee jaren zijn traktement zou betalen. Door zijn eigenaardige natuur en opvliegende aard kwam hij al heel spoedig met Ds. Goddefroy en de Kerkeraad van Pretoria in botsing, en na tamelik veel ongenoegen kondigde hij op 19 September 1897 geheel onverwacht van de predikstoel af, dat hij met 1 Oktober zijn ontslag genomen had. Wij zullen geenszins beweren, dat Ds. Spoelstra alleen schuld had, maar zijn wijze van optreden bij zijn ontslag nemen en daarna was van die aard, dat hij ook hen, die in de Kerkeraad en daar buiten nog met hem sympatiseerden, geheel van zich vervreemde, waardoor hij al zijn vrienden in de Hervormde Kerk verloor. Hij ging toen niet alleen Ds. Goddefroy en de Kerkeraad van Pretoria beschuldigen, maar blameerde de hele Kerk. In 1898 publiseerde hij 'n brochure ,,Van Zoeterwoude naar Pretoria,'' waarin hij zijn zaak behandelde, en ging op 'n wijze tegen de Hervormde Kerk te keer, en schold haar uit zo als haar ergste vijanden het nog nooit gedaan hadden. Ja iedereen moest het ontgelden, want Gods vloek rustte op Transvaal; iedereen moest het ontgelden behalve de Verenigde Kerk.

Zijn brochure moest ook vooral dienen om de vrienden in de Hervormde Kerk van Holland tegen onze Hervormde Kerk te waarschuwen, als zijnde 'n kerk vol van boosheid en bedrog. Ds. van Belkum heeft toen in het tijdschrift van Dr. A. W. Bronsveld, Stemmen voor Waarheid en Vrede 1898, 'n antwoord op Ds. Spoelstra's sensasie wekkende brochure gepubliceerd. De oorlog van 1899—1902 heeft 'n ogenblik al dit getwist doen bedaren. In 1903, toen wijlen Ouderling A. D. W. Wolmarans in Holland was om 'n predikant voor Pretoria te zoeken, heeft hij weer de pen opgenomen om in de Nederlandsche Kerkbode de Hervormde predikanten vooral te waarschuwen om geen beroep naar de Hervormde Kerk in Transvaal aan te nemen. Het mocht hem echter niet gelukken, want niet alleen heeft de heer Wolmarans hem op meesterlike wijze in de Ned. Kerkbode te woord gestaan, maar hij is er ook in geslaagd Prof. Dr. P. J. Muller te vinden om het beroep naar Pretoria aan te nemen. Ds. Spoelstra moest intussen veel om dit alles lijden. In Holland was hij niet meer op zijn plaats, en in Zuid Afrika ontving hij maar steeds geen beroep in de Ned. Gereformeerde Kerk. Toen Professor Muller in 1909 terug ging naar Holland, heeft Ds. Spoelstra, ten einde raad, geprobeerd om weer in de Hervormde Gemeente van Pretoria beroepen te worden, en indien dat niet kon, de Kerkeraad van Pretoria in ieder geval te bewegen als zijn voorspraak in de Hervormde Kerk op te treden, om hem dan in een andere Gemeente een beroep te bezorgen. Hij heeft daarop de volgende brief aan de Kerkeraad geschreven.

Aan den WelEerwaarden Kerkeraad
der Nederduitsch Hervormde Gemeente
van Pretoria en Bronkhorstspruit.

p.a. Den WelEd. Geb. Heer
J. C. Reese, Scriba,
Bus 96, Pretoria.

Geliefde Broeders,

Het zij mij vergund u W.Ew. mede te deelen, dat ik, nu bijna sedert een jaar, in een particulier schrijven aan een Broeder Ouderling uwer Gemeente, d.d. 2 Juli 1909, mijne brieven in de Nederl. Kerkbode en mijne brochure: ,,Van Zoeterwoude naar Pretoria,'' geheel herrroepen heb. Ik stelde en stel er prijs op, dat deze herrroeping ook publiek bekend worde, door dezen brief aan uwe hooggeëerde Vergadering te doen plaatsen in de Hervormer en andere door u te bepalen bladen, als Apoligie aan de geheele Nederduitsch Hervormde Kerk in Zuid-Afrika.

Met diep leedwezen erken ik, dat ik niet van mijn post had moeten gaan maar daar ~~blijven~~ en met u en andere welgezinden het ook door u erkende kwaad uitzuiveren. Mijn breken met de kerk valt niet te verdedigen, gevolgelijk evenmin wat ik daarover heb geschreven. Ik betreur het diep, dat ik door mijn geschrijf broeders van mij vervreemdde, die mij steeds de meest mogelijke vriendschap bewezen. Al valt er veel ter verontschuldiging bij te brengen, ik verontschuldig mij deswege langer niet, omdat Gods Geest door zulk scherp geschrijf bedroefd, menig broederhart gewond en het Koninkrijk Gods in hooge mate geschaad is. Ik herroep derhalwe al dat geschrijf onvoorwaardelijk en zonder eenig terughouden en vraag u: wilt gij mij de broederhand weder reiken en zal het alles tusschen ons bij het oude zijn? Wilt gij mijne verontschuldigingen aanbieden aan al de Kerkelijke Besturen en aan al de leden uwer kerk, dat, terecht toornend tegen de ongerechtigheden van enkele personen, tegelijkertijd de geheele kerk van mij wierp? En wilt gij mijn vurig verlangen bekendstellen, om, op de oude wijze, neen beter en trouwer dan voorheen, ergens in een vergeten hoekje uwer kerk den dienst des Woods weder te verrichten? Wilt gij mij door uwe vriendschap steunen en helpen, om mij de gelegenheid te geven, de overige jaren mijns levens te besteden aan de uitbreiding van het Koninkrijk Gods; de vele rouwdragers en neergebogenen te vertroosten; het zwakke te versterken; het weggedrevene terecht te brengen; het verlorene te zoeken? Wilt gij ook van uwen kant medewerken, dat alles tusschen ons weder in orde komt en ik het voorrecht moge smaken om diegenen mijner lieve broeders en zusters, die nog in leven zijn, weder te zien en met elkander ons te verheugen in Dien God, Die, om Christus wil, al onze ongerechtigheden vergeeft; al onze krankheden geneest en ons leven van het verderf verlost?

Met vertrouwen wacht ik het resultaat van dit schrijven af. Ik heb de overtuiging, dat de Geest des Heeren hier werkzaam is. En waar God de Heere werkt, kan niemand het keeren of belemmeren. Hij stelt in staat ook tot het brengen van het zwaarste offer, dat van het eigen ik, als Hij ons roept, dat te brengen.

Weest te zamen den trouwen Heiland bevolen door uwen broeder in Christus,

C. SPOELSTRA.

's Gravenhage,
Copernieusstraat 126,
9 Juni 1910.

Het spreekt van zelf, dat de Kerkeraad aan zijn verzoek niet kon voldoen, waar het maar al te duidelik was, dat broodgebrek hem deze apologie in de pen gegeven had. En de Kerkeraad had gelijk. Welke wereld van ongenoegen en twist zou niet ontsloten zijn, als Ds. Spoelstra andermaal toegang tot de Hervormde kansels verleend werd! Zijn hele apologiee, hoe fraai ook gesteld, was niet oprecht gemeend, want twee jaar later, in 1912 toen hij met achterlating van vrouw en kinderen, weer naar Transvaal gekomen is, in de hoop dat men hem in de Verenigde Kerk zou beroepen, heeft hij in Potchefstroom 'n reeks lezingen willen houden over de Transvaalse Kerkgeschiedenis. Zelf heb ik nog die lezingen, voor zover gehouden, bijgewoond. Ik zeg ,,zover gehouden,'' want die lezingen waren zo hatelik tegen de Hervormde Kerk, dat het gehoor al spoedig alle belangstelling verloor, en eindelik geheel verliep, zodat die lezingen gestaakt moesten worden. Het program daarvan is gedrukt, en bevat letterlik de inhoudopgave van 'n dik boek van ruim 600 bladzijden dat toen reeds klaar was doch eerst in 1917 bij de uitgever J. H. Kok te Kampen—Nederland—onder de titel ,,Het Kerkelijk en Godsdienstig leven der Boeren na den Grooten Trek Historisch Kritisch onderzocht'' verschenen is, 'n boek, dat niet alleen alle historiese betrouwbaarheid mist, maar ook 'n doorlopende polemiek en een gescheld van de grofste soort tegen de Hervormde Kerk is. Als men bedenkt, dat dit boek in 1912 al klaar geschreven was, moet men aannemen, dat Ds.

Spoelstra in Junie 1910, toen zijn vrome apologie hem uit de pen vloeide, reeds hard bezig was met het schrijven er van! In de Verenigde Kerk kon Ds. Spoelstra geen beroep krijgen, ook niet als hulpprediker of 2e predikant van Potchefstroom, waar hij drie maanden op „proef" was, en in Zuid Afrika kon hij voor zijn boek geen uitgever vinden. Eindelik is het hem gelukt de uitgever Kok te kampen te bewegen het uit te geven, en het is dan ook in 1917 verschenen, hoewel op het titelblad het jaartal 1915 als verschijningsdatum vermeld staat. In het reeds genoemde tijdschrift van Dr. A. W. Bronsveld „Stemmen voor Waarheid en Vrede" heb ik in 1917 een uitvoerige bespreking er van gegeven onder de titel „Een Histories-Krities Onderzoek Histories Krities Onderzocht," waarin ik aangetoond heb hoe door en door onbetrouwbaar het boek van Ds. Spoelstra is. Niet alleen dat het een verdraaiing van de feiten is, maar ook vele werkelike feiten eenvoudig ontkend worden, terwijl veel van de dingen, die verhaald worden, eenvoudig nooit gebeurd zijn. Daar deze bespreking in Zuid Afrika vrij onbekend gebleven is, meen ik het in de volgende nummers van De Hervormer te moeten afdrukken met weglating van de voetnoten. Die bespreking is reeds meer dan elf jaar geleden geschreven, en na die tijd is nog 'n grote hoeveelheid histories materiaal onder mijn ogen gekomen, die ik zou kunnen aanvoeren. Doch de lezer wordt verder naar mijn twee delen Kerkgeschiedenis verwezen. S. P. E.

Waardevolle Boeke.

'n Boek is altyd 'n geskenk van blywende waarde.

LANGS DIE GROOTPAD; deur C. W. v. d. Heever. 'n Boeiende Afrikaanse roman, **7/6.**

DAWID SE REIS NA GROENLAND. 'n Verhaal van 'n seun van 13 jaar oor sy ondervindings naby die Noordpool, deur Dawid B. Putnam, **5/-.**

DIE KLEINE MAJA EN HAAR AWONTURE. Die geskiedenis van 'n bytjie. 'n Pragboek vir opgeskote kinders, deur W. Bonsels, **4/6.**

PATRYS HULLE. 'n Skoolverhaal vir seuns, deur E. B. Grosskopf, **5/-.**

DIE ADELAAR EN ANDER AFRIKAANSE VERHALE. 'n Andermaal word die wilde wereld ons lewendig voorgestel deur H. A. Aschenboom, **5/6.**

BEN HUR. 'n Boeiend verhaal uit die tyd van Kristus vir ons seuns en dogters, deur L. Wallace, **6/-.**

JESUS DIE GENEESHEER VAN DIE KRANKES, deur Ds. Andrew Murray, in Afrikaans deur Ds. Krige, **3/9.**

BYBELSE GESKIEDENIS IN AFRIKAANS, deur H. A Steyn, M.A.; in linne band **7/6,** in leer **10/6.** Baie illustrasies versier die boek.

'n Pragtige sortering prenteboeke en boeke vir seuns en dogters by ons in voorraad.

Bybels, Psalm- en Gesangboeke in groot hoeveelhede om van te kies.

Bring ons 'n besoek of skryf aan

Van Schaik se Boekhandel,

Kerkstraat Sentraal, Pretoria. **Posbus 724.**

DOODBERIG.

Op die 24ste Oktober 1928, snags om 1 uur, het dit die Here van lewe en dood behaag om uit ons huis en van ons hart weg te neem my geliefde eggenote en onse beminde dogter en suster,

DANIELINA JACOBA ROBBERTS, gebore Robberts,

in die jeugdige leeftyd van 17 jaar, 4 maande en 2 dae, na een kort maar smartelik lyde van 3 dae.

Haar lewe was Christus, haar sterwe gewin. Sy was in ons huis die stille getuie wat ons hart altyd hemelwaarts gerig het en wat die droewe gemis tans vervul met soete en salige herinnerings. Sy het kort vóór haar vredig afsterwe die sware trekpad oorgegaan tot op die oewers van die rivier, wat die skeiding maak tussen Angola en Suidwes-gebied, maar sy mog die beloofde land nie binnegaan nie. Slegs in een swarte doodkis is sy die rivier deurgetrek en rus tans in die onmiddelike nabyheid van die Angola Trekmonument. God het haar iets beters bereid: die silwere rivier was vir haar die rivier van die dood. Van verre het sy die beloofde land gesien, maar sy ging na een beter Vaderland, een stad wat vaste fundamente het en welks Kunstenaar en Boumeester God is. Met haar ongebore kind juig sy tans voor die Troon in salige oorde, waar geen smarte en moeite meer is nie en waar God Self alle trane van die oë sal afwis. Van eeuwige hoogtes sien sy tans op ons neer en roep ons toe: „Hoog omhoog, die hart naar bowe, hier benede is het nie!" en herhaal sy wat sy met gebroke stem haar man toegefluister het: "My liefling, ek staan op die punt om te vertrek; vergeet my nooit en leef van nou af vir die Here alleen, los die wereld en sy ydelheid en vergeet nooit in hoe smarte ek my asem moet uitblaas."

Haar gedagtenis sal tot segening wees van haar diepbeproefde eggenoot, haar roudraende ouers, enige suster en kleinere broertjies.

PAUL JACOBUS ROBBERTS, D.seun.
ZACHARIAS CHRISTIAAN ROBBERTS.
JOHANNA ROBBERTS—gebore Alberts.
ALBERTINA MAGDALENA ROBBERTS.
DANIEL JACOBUS ROBBERTS.
ANDRIES ROBBERTS.

Swartboisdrif, Angola,
10 November 1928.

Neuralgia en Tandpyn

GENEES DEUR ZINK PYN SPECIFIC.

'n Dame skryf dat sy Zink Pyn Specific gebruik het vir kwaai tandpyn en neuralgia, en dat sy nog nooit vantevore iets gevind het wat so goed is nie.

Zink Pyn Specific sal nie wonderwerke doen nie, maar dis 'n goeie, eerlike middel, gemaak van 'n resep wat vir baie jare beproef is. Dit het altoos baat aan leyers van allerhande soorte senuweepyne verskaf, en as u aan sulke soort pyne ly, is daar geen twyfel nie dat Zink Pyn Specific u daelik baat sal besorg en in alle waarskynlikheid sal 'n paar dosisse u genees.

Zink Pyn Specific is opsigself 'n medisynekissie, want die genees neuralgia, hoofpyn, tandpyn, gesigspyn, rumatiek, heupjig, ens.

Hou 'n bottel by der hand in gevalle van nood.

ZINKPYN Specific

(KLOKTORING-MERK)

Orals verkrybaar.

3/6 per bottel posvry; of 3 bottels vir 10/- na enige deel van die Unie op ontvangs van geld.

Eienaars: Gesondheid Medisyn Ko., Aptekers,
Adelaide, K.P.

BRAND-ASSUR. MAATSCHAPPIJ „DE SALAMANDER"

van AMSTERDAM.

LAAGSTE KOMPETITIE TARIEF.

Onze Polissen in de **Hollandse taal** dekken ook enige schade aangericht door

WEERLICHT,

onverschillig of daarbij brand ontstond of niet.

Hoofd-Agenten: TAYLOR & GEERLING.

PRETORIA, 29 KERKPLEIN.

P.K. Bus 738. **Telefoon 721.**